

Wyrok z dnia 21 października 2010 r.

III KRS 12/10

Przyczyną odmowy awansowania sędziego mogą być okoliczności ujawnione w trakcie postępowania dyscyplinarnego nawet, jeżeli zostało ono umorzone z powodu przedawnienia karalności.

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Bogusław Cudowski (sprawozdawca), Jerzy Kwaśniewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 października 2010 r. sprawy z odwołania Andrzeja B. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa [...] z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie nieprzedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Apelacyjnego w Sądzie Okręgowym,

o d d a l i ł odwołanie.

U z a s a d n i e n i e

Dnia 10 marca 2010 r. Krajowa Rada Sądownictwa podjęła uchwałę [...], w której postanowiła, że sędzia sądu okręgowego Andrzej B. nie zostanie przedstawiony Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Apelacyjnego w Sądzie Okręgowym w Z.

Andrzej B. złożył wniosek o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Apelacyjnego w Sądzie Okręgowym w Z. w trybie art. 65a § 1 w związku z art. 64a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm., dalej ustawa). Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą [...] z 23 lipca 2009 postanowiła, że nie przedstawi Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie sędziego sądu okręgowego Andrzeja B. na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Sądzie Okręgowym w Z. Sąd Najwyższy wyrokiem z 14 stycznia 2010 r. [...] uchylił uchwałę z 23 lipca 2009 r. i w uzasadnieniu zwrócił uwagę na konieczność rozważenia zasady powołania na stanowisko sędziego osoby, która jest nieskazitelnego charakteru.

W uzasadnieniu uchwały z 10 marca 2010 r. Krajowa Rada Sądownictwa wyraziła stanowisko, że pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 14 stycznia 2010 r. [...] jest dla Rady wiążący po uchyleniu poprzednio obowiązującej uchwały. W uzasadnieniu podkreślono również, że z wyroku Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2003 r. [...], z wyroku Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2004 r. [...] oraz z uzasadnienia wniosku Kolegium Sądu Okręgowego w C. z 15 lipca 2004 r. o przeniesienie sędziego sądu okręgowego Andrzeja B. na inne miejsce służbowe bez jego zgody, wynika bezspornie, że charakter kandydata nie jest nieskazitelny. Z wyroku z 16 kwietnia 2003 r. wynika, że kandydat dopuścił się przewinienia służbowego polegającego na rozpoznaniu wniosku o zabezpieczenie powództwa przed uzupełnieniem braków formalnych pozwu i zarządzeniu doręczenia postanowienia bez uzasadnienia oraz bez pouczenia pozwanego o środkach zaskarżenia, przy czym uzasadnienie to sporządził ze znacznym opóźnieniem, co wraz z okolicznościami doręczenia tego postanowienia stwarzało „podstawę do podejrzeń, że sędzia nie działał niezawisłe”. Natomiast z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2004 r. wynika, że Sąd Najwyższy nie znalazł „jakiegokolwiek podstawy do wydania wyroku uniewinniającego” rozpoznając odwołanie kandydata (obwinionego) i jego obrońcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w K., który uznał go za winnego tego, że kierując samochodem doprowadził do zderzenia z innym samochodem, po czym opuścił samochód, udając się do pobliskiego sklepu, gdzie kupił 4 piwa i w oczekiwaniu na funkcjonariuszy policji wypił 200 ml wódki, a później w ich obecności, w tym w toku badania alkomatem wypił 4 piwa, aby ukryć istotną okoliczność w postaci takiej, że w chwili kolizji prowadząc pojazd mechaniczny znajdował się w stanie po użyciu alkoholu, uchybiając przez to godności sprawowanego urzędu sędziego i wymierzył mu karę dyscyplinarną złożenia sędziego z urzędu. W obszernym uzasadnieniu wniosku Kolegium Sądu Okręgowego podniesiono, że „sędzia Andrzej B. utracił całkowicie wiarygodność do pełnienia w tutejszym sądzie obowiązków sędziego” oraz „postępowanie sędziego wywarło także duże zgorszenie w odczuciu społecznym, że dalsze wykonywanie przez niego stanowiska sędziego w tutejszym okręgu nie da się pogodzić z interesem wymiaru sprawiedliwości i powagą tegoż stanowiska”. Wniosek Kolegium został uwzględniony i sędzia Andrzej B. został przeniesiony na inne miejsce służbowe uchwałą Sądu Apelacyjnego Sądu Dyscyplinarnego w K. z 17 grudnia 2004 r., utrzymaną w mocy uchwałą Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z 17 maja 2005 r. i wykonaną przez Ministra Sprawiedliwości 8 czerwca 2005 r.

Powyższe okoliczności uzasadniały w ocenie Rady pogląd, że sędzia Andrzej B. nie spełnia przesłanki nieskazitelnego charakteru koniecznej do przedstawienia jego kandydatury Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i dlatego jego wniosek nie mógł zostać uwzględniony.

Sędzia Andrzej B. zaskarżył uchwałę z 10 marca 2010 r. w całości. Zarzucił jej sprzeczność z prawem, tj. z art. 64a ustawy i wniósł o jej uchylenie. W uzasadnieniu skargi podniósł, że art. 64a ustawy wymienia pozytywne i negatywne przesłanki, od których zależy powołanie na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym. W jego przypadku spełniona została przesłanka pozytywna, przy jednoczesnym braku wystąpienia przesłanek negatywnych, co ma wynikać z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2010 r. [...]. Skarżący wskazał, że art. 64a ustawy nie wymienia wśród przesłanek awansu kryterium nieskazitelności. W jego opinii, każdy sędzia takie kryterium musi spełniać (art. 61 ustawy). Jest to wspólne i jednakowe kryterium dla sędziów sądów powszechnych wszystkich szczebli. Wskazał również, że skoro obecnie spełnia to kryterium na szczeblu sędziego okręgowego, to nie ma innych kryteriów nieskazitelnosti na szczeblu sędziego apelacyjnego. Podkreślił także, że zaskarżona uchwała powołuje się na wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2003 r. [...]. Dnia 7 lipca 2009 r. zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości [...] wyrok ten został usunięty z akt osobowych skarżącego w trybie art. 124 ustawy. W konsekwencji powoływanie się przez Krajową Radę Sądownictwa na to orzeczenie jest bezzasadne. Dotyczy to również odwołania się do wyroku Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2004 r. [...]. Wyrok ten znajduje się wprawdzie w aktach osobowych skarżącego, ale tylko dlatego, że art. 124 ustawy nie przewiduje usunięcia orzeczenia umarzającego postępowanie. W jego opinii skoro nastąpiło usunięcie orzeczenia o „większym” znaczeniu, to nie można brać pod uwagę orzeczenia umarzającego postępowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie niniejszej znajdują zastosowanie przepisy art. 64a oraz 65a § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Przepisy te zostały wprawdzie uchylone, jednak na podstawie art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych ustaw (Dz.U. Nr 1, poz. 4) wnioski złożone w trybie art. 65a ustawy, przed dniem

wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają rozpoznaniu na podstawie przepisów dotychczasowych. Zgodnie z przepisem art. 64a ustawy na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym może być powołany sędzia sądu okręgowego, który pełnił służbę na zajmowanym stanowisku co najmniej piętnaście lat i po osiągnięciu drugiej stawki awansowej wynagrodzenia zasadniczego nie był ukarany karą dyscyplinarną, ani nie otrzymał wytknięcia uchybienia, o którym mowa w art. 40, ani nie miał zwróconej uwagi w trybie określonym w art. 37 § 4 ustawy.

W odwołaniu stwierdzono, że spełnione zostały przesłanki pozytywne oraz nie występują przesłanki negatywne. Zdaniem odwołującego się uzasadnia to uchylenie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa (z dnia 10 marca 2010 r. [...]), odmawiającej przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Apelacyjnego w Sądzie Okręgowym w Z.G. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że Sąd Najwyższy uchylił wcześniejszą uchwałę KRS (z dnia 23 lipca 2009 r. [...]) wyrokiem z dnia 14 stycznia 2010 r. [...]. Uchwała ta dotyczyła również wniosku odwołującego się o powołanie na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego. Sąd Najwyższy stwierdził, że nie można było przyjąć, że sędzia został ukarany dyscyplinarnie, skoro nastąpiło umorzenie postępowania z powodu przedawnienia karalności (art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w związku z art. 128 ustawy). Zaskarżona uchwała została więc uchylona, gdyż nie zachodziła przesłanka ukarania karą dyscyplinarną. Sąd Najwyższy wyraźnie jednak stwierdził, że nie oznacza to, że zostały spełnione przesłanki pozytywne.

Ponadto Sąd Najwyższy jednoznacznie uznał, że powołanie na stanowisko sędziego sądu wyższego nie jest obligatoryjne. Wynika to wprost z treści przepisu (art. 64a ustawy), który stanowi, iż sędzia „może” być powołany.

Po drugie Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że należałoby rozważyć obowiązywanie zasady (art. 61 § 1 pkt 2 ustawy) posiadania nieskazitelnego charakteru w przypadku kandydata (sędziego) żądającego tzw. awansu poziomego. Sąd Najwyższy przyjął trafnie, że podstawą tej oceny mogą być zdarzenia i dowody ujawnione w postępowaniu dyscyplinarnym, gdyż przedawnienie nie znosi czynu lecz tylko jego karalność. Należy zgodzić się, że w tym przypadku nie jest wyłączona ocena tych samych zdarzeń w zakresie innej normy prawnej.

Przywołane wyżej poglądy Sądu Najwyższego były wiążące dla Krajowej Rady Sądownictwa (art. 13 ust. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, Dz.U. Nr 11, poz. 67, w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 386 §

6 k.p.c.). Na podstawie niepodlegających dyskusji okoliczności KRS stwierdziła, że ubiegający się o awans sędzieja nie spełnia przesłanki nieskazitelnego charakteru. Z tego względu nie mógł zostać uwzględniony jego wniosek.

W związku z powyższym, zdaniem Sądu Najwyższego, nieskazitelność charakteru może być oceniana w zasadzie jako przesłanka powołania na stanowisko sędziego (art. 61 § 1 pkt 2 ustawy). Jednak ocena postawy sędziego może i powinna być uwzględniana przez KRS przy ocenie wniosku sędziego o awans. Sędzia dopuszczający się rażących naruszeń swoich obowiązków, które mają znaczenie dla zachowania dobra i powagi wymiaru sprawiedliwości, traci przymiot „nieskazitelności” charakteru i musi liczyć się z najsurowszą karą złożenia z urzędu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2005 r., SNO 28/05, LEX nr 471989). Awans zawodowy sędziego stanowi formę, w której zostaje doceniony okres sprawowania funkcji sędziego sądu powszechnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2009 r., III KRS 6/09). Nie ulega też wątpliwości, że wymagania stawiane sędziemu są wyjątkowo wysokie i obejmują również zachowania niewynikające bezpośrednio z czynności służbowych (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2002 r., SNO 1/01, LEX nr 470187). Tak więc należy uznać, że sędzia dopuszczający się zachowań sprzecznych z zasadami etyki sędziowskiej musi liczyć się z odmową awansu. Sytuacja taka może być także efektem zachowań ujawnionych w trakcie postępowania dyscyplinarnego nawet, jeżeli zostało ono umorzone z powodu przedawnienia karalności. W żadnym wypadku nie można uznać, że umorzenie to jest równoznaczne ze spełnieniem pozytywnych przesłanek awansu zawodowego sędziego. Na podstawie powyższego można stwierdzić, że utrata nieskazitelnego charakteru może stanowić przesłankę wymierzenia kary dyscyplinarnej, w tym złożenia z urzędu. Natomiast zachowania sędziego związane z postępowaniem dyscyplinarnym mogą stanowić podstawę oceny sędziego, zwłaszcza w postępowaniu o awans służbowy.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

=====